

HU

HU

HU

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 20.4.2009
COM(2009) 170 végleges

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS
AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK**

**a 2004/80/EK tanácsi irányelvnek
a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítése tekintetében történő alkalmazásáról**

[SEC(2009) 495]

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK

a 2004/80/EK tanácsi irányelvnek a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítése tekintetében történő alkalmazásáról

1. BEVEZETÉS

Az Európai Unióban a bűncselekmények áldozatainak igazságosan és megfelelő módon biztosítani kell a nekik okozott károk enyhítését, tekintet nélkül arra, hogy a bűncselekményt az Európai Közösségen belül hol követték el. A bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről szóló 2004/80/EK tanácsi irányelv¹ (a továbbiakban az irányelv) együttműködési rendszert hoz létre a határokon átnyúló tényállások esetén a bűncselekmények áldozatai számára a kárenyhítéshez való hozzájárulás megkönnyítése céljából. A rendszer azokon a tagállami mechanizmusokon alapul, amelyek a területükön elkövetett erőszakos bűncselekmények áldozatainak kártalanítására irányulnak.

Az irányelv 19. cikke előírja, hogy a Bizottságnak 2009. január 1-jéig jelentést kell terjesztenie az irányelv alkalmazásáról az Európai Parlament, a Tanács valamint az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság elé. Ez a jelentés megfelel ennek a kötelezettségnek. A jelentés a 2006. január 1². és 2008. december 31.³ közötti időszakokra vonatkozik.

A jelentés elkészítése érdekében a Bizottság megbízást adott a rendelet alkalmazásáról szóló tanulmány elkészítésére, amelyet egy szerződéses megbízott készített el⁴. A tanulmány legfontosabb célja annak értékelése volt, hogy jelenleg milyen szakaszban van az irányelv végrehajtása a tagállamokban. Ebből a célból a megbízott az alábbiakról készített felmérést:

- Az irányelv alkalmazása: a kárenyhítési rendszerek operatív szintű értékelése;
- Az irányelv hatékonysága: azoknak a körülményekből adódó tényezőknek, szabályozásoknak és eljárásoknak a meghatározása (amennyiben vannak ilyenek), amelyek végrehajtási nehézségeket okoztak;

¹ HL L 261., 2004.8.6., 15. o. Említést érdemel, hogy az irányelv jogalapja az EK-Szerződés 308. cikke. Az irányelv tehát valamennyi tagállamban alkalmazandó, beleértve Dániát is, amelyre nem vonatkoznak azok a polgári igazságügyi együttműködés terén hozott közösségi intézkedések, amelyeket EK-Szerződés IV. címe alapján fogadtak el.

² Az irányelv 18. cikkének (1) bekezdése arra kötelezte a tagállamokat, hogy legkésőbb 2006. január 1-ig hajtsák végre az irányelvet.

³ A jelentés mellékleteit a ...sz. bizottsági munkadokumentumban terjesztették elő.

⁴ Matrix Insight: A 2004/80/EK irányelvnek a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítése tekintetében történő alkalmazása – EMPIRIKUS JELENTÉS, 2008.12.12., valamint a 2004/80/EK irányelvnek a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítése tekintetében történő alkalmazásának elemzése – ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS, 2008.12.12. (a továbbiakban együttesen: a tanulmány). A tanulmány a következő honlapon érhető el:
http://ec.europa.eu/justice_home/doc_centre/civil/studies/doc_civil_studies_en.htm.

- A nemzeti jogszabályok tartalma: a tagállami kárenyhítési rendszerek összehasonlítása; annak értékelése, hogy a tagállami kárenyhítési rendszerek megfelelnek-e az irányelv rendelkezéseinek.

Emellett a tagállamok által – az irányelv 16. cikke szerint – kinevezett központi kapcsolattartó pontok ülésén is megvitatták az irányelv alkalmazását. Az ülésre a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat keretében, 2008. október 23-án került sor.

Az irányelv és a tagállamok által annak rendelkezései alapján nyújtott valamennyi információ hozzáférhető a Polgári Ügyek Európai Igazságügyi Atlaszán (a továbbiakban: az Atlasz)⁵.

2. AZ IRÁNYELV LEGFONTOSABB ELEMEI

Az irányelv 1. cikke előírja, hogy a tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy amennyiben a kárenyhítést kérelmező személy szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamban követték el a szándékos erőszakos bűncselekményt, úgy a kérelmező jogosult legyen arra, hogy a kérelmet az előbbi tagállamban nyújtsa be. A kérelmező jelenlegi tartózkodási helye szerinti tagállam illetékes hatósága (a továbbiakban: a támogató hatóság) támogatást nyújt a kérelmezőnek; a támogató hatóságnak a kérelmezővel szembeni kötelezettségeit az irányelv 5–11. cikke állapítja meg. A támogató hatóság nem foglalkozik a kérelem elbírálásával. Az elbírálás azon tagállam hatóságának a feladata, amelynek kárenyhítési rendszere alapján a kérelmet benyújtják (a továbbiakban: a döntéshozó hatóság).

A tagállamok tehát kötelesek támogató és döntéshozó hatóságokat létrehozni, valamint központi kapcsolattartó pontokat kijelölni (a 3. cikk (1) és (2) bekezdése, 16. cikk).

A támogató hatóságok az alábbiakért felelnek:

- a lehetséges jövőbeni kérelmezők tájékoztatása a kárenyhítési rendszerről (4. cikk);
- segítségnyújtás a kérelmezőknek az igénylőlap kitöltéséhez (5. cikk);
- a kérelem továbbítása a döntéshozó hatóságok felé (6. cikk);
- útmutatás nyújtása a kérelmező számára, amennyiben további dokumentumokra van szükség (8. cikk);
- meghallgatás szervezése a döntéshozó hatóság kérése esetén (9. cikk).

A támogató hatóságok az alábbiakért felelnek:

⁵ http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/cv_information_en.htm.

- a kérelem kézhezvételének igazolása; az ügy kezeléséért felelős kapcsolattartó személy megnevezése; a kérelemre vonatkozó határozat várható időpontjának megadása (7. cikk);
- a támogató hatóság, valamint a kérelmező tájékoztatása a határozatról (10. cikk).

Az irányelv 12. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a határokon átnyúló tényállások esetén a kárenyhítéshez való hozzájutásnak a kárenyhítéssel kapcsolatos tagállami szabályozásokon kell alapulnia. A 12. cikk (2) bekezdése, amely meghatározza e szabályozások alkotóelemeit, úgy rendelkezik, hogy valamennyi tagállam „gondoskodik arról, hogy a területükön szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmények áldozatainak nyújtott kárenyhítés tekintetében nemzeti jogszabályaik előírják egy olyan rendszer meglétét, amely igazságos és megfelelő kárenyhítést biztosít az áldozatok számára.”

A tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a kárenyhítés lehetséges jövőbeli kérelmezői hozzájussanak a kárenyhítés iránti kérelem benyújtásának lehetőségére vonatkozó lényeges információkhoz (4. cikk). A kárenyhítést azon tagállam illetékes hatóságának kell kifizetnie, amelynek területén a bűncselekményt elkövették (2. cikk). A lehető legkisebb mértékűre kell csökkenteni a formai követelményeket (a 3. cikk (3) bekezdése), továbbá formanyomtatványokat kell használni a kérelmek és a határozatok továbbításához (14. cikk).

3. AZ IRÁNYELV ALKALMAZÁSA

Az alábbi szakasz áttekintést ad az irányelv alkalmazásának különféle vonatkozásairól, különösen az átültetési intézkedésekről szóló értesítésről, az irányelvnek való megfelelésről, az irányelv alkalmazásáról és hatékonyságáról, valamint a 12. cikk szerinti tagállami kárenyhítési szabályozásokról. Továbbá bemutatjuk az irányelv III. fejezete által előírt végrehajtási intézkedéseket.

3.1. Az átültetési intézkedésekről szóló értesítés

Az irányelv 18. cikkének (1) bekezdése szerint a tagállamoknak hatályba kell léptetniük azokat a törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy az irányelvnek 2006. január 1-ig megfeleljenek⁶⁷.

Az alábbi 15 tagállam fogadott el nemzeti átültetési intézkedéseket az említett határidőt megelőzően: Bulgária, Dánia, Németország, Észtország, Spanyolország, Franciaország, Írország, Luxemburg, Hollandia, Ausztria, Lengyelország, Szlovénia, Finnország, Svédország és az Egyesült Királyság. 7 további tagállamtól (Belgium, a Cseh Köztársaság, Ciprus, Litvánia, Magyarország, Portugália és Szlovákia) 2006 elején érkezett értesítés.

A Bizottság az EK-Szerződés 226. cikke szerinti jogsértési eljárást indított Görögország, Olaszország, Lettország, Málta és Románia ellen amiatt, hogy 2006–2007-ben elmulasztottak értesítést küldeni. Azóta Olaszország, Málta és Románia –

⁶ Lásd a Bizottság...sz. munkadokumentumát.

⁷ Bulgária és Románia esetében 2006. december 31. a határidő.

kötelezettségüknek megfelelően – értesítést adtak a nemzeti átültetési intézkedésekről.

Görögország mindmostanáig nem küldött értesítést az irányelvre vonatkozó nemzeti átültetési intézkedésekről. Az Európai Bíróság 2007 júliusában elmarasztalta az országot⁸. A Bizottság 2008-ban eljárást indított Görögország ellen az EK-Szerződés 228. cikke alapján. Ez jelenleg is folyamatban van.

Az I. melléklet felsorolja a tagállamok által bejelentett átültetési intézkedéseket.

3.2. Az irányelvnek való megfelelés

A késői értesítések miatt még nem zárult le annak értékelése, hogy az átültetési intézkedések megfelelnek-e az irányelv követelményeinek. A jelenlegi információk alapján az alábbi helyzet rajzolódik ki:

1–3. cikk: Görögország és Olaszország kivételével valamennyi tagállam rendelkezik olyan szabályozással, amely lehetővé teszi, hogy a kárenyhítést kérelmező személy kérelmet nyújthasson be (1. cikk), továbbá végrehajtotta a 2–3. cikket (illetékes hatóságok és igazgatási eljárások létrehozatala). Az illetékes hatóságok nevét az Atlaszon tették közzé⁹.

4. cikk: 20 tagállamból rendelkezünk információkkal a lehetséges jövőbeni kérelmezők tájékoztatására vonatkozó intézkedésekről és módszerekről. A tagállamok leginkább az interneten keresztül – nemzeti weboldalaikon vagy az Atlaszon – nyújtanak információt a kárenyhítési szabályozásukról, továbbá tájékoztató füzeteket és ismertetőket készítenek. A tájékoztatási intézkedéseket a 2. mellékletben mutatjuk be¹⁰.

5–10. cikk: Jelenleg az alábbi 12 tagállamból áll rendelkezésre információ az 5–10. cikkben előírt eljárások működéséről: a Cseh Köztársaság, Dánia, Írország, Spanyolország, Ciprus, Lettország, Luxemburg, Magyarország, Portugália, Finnország, Svédország és az Egyesült Királyság.

11. cikk: 17 tagállam fogad el a hivatalos nyelvétől/nyelveitől eltérő nyelven benyújtott kérelmeket. A legszélesebb körben elfogadott idegen nyelv az angol. Spanyolország, Franciaország, Luxemburg, Szlovénia és Szlovákia kizárólag a hivatalos nyelveik használatát fogadják el. A nyelvekre vonatkozó információkat a 3. melléklet mutatja be tagállamonként¹¹.

⁸ A C-2007/026. sz. Bizottság kontra Görögország ügyben 2007. július 18-án hozott ítélet.

⁹ A 2004/80/EK irányelvnek a bűncselekmények áldozatainak kárenyhítése tekintetében történő alkalmazásának elemzése – ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS, 2008. december 12., 9.2. fejezetében is szerepel ezek felsorolása.

¹⁰ Lásd a Bizottság...sz. munkadokumentumát.

¹¹ Lásd a Bizottság...sz. munkadokumentumát.

3.3. Az irányelv alkalmazása és hatékonysága a gyakorlatban

Csak korlátozott mennyiségű adat áll rendelkezésre arra vonatkozóan, hogy hogyan alkalmazzák a gyakorlatban az irányelvet a különböző tagállamokban¹². Az alábbi táblázatban bemutatjuk a támogató hatóság segítségével benyújtott határokon átnyúló kérelmek, valamint a döntéshozó hatóság által megtett intézkedések számát. Az a legfontosabb következtetés, hogy mostanáig rendkívül kevés ilyen ügy volt.

Tagállam	Határokon átnyúló kérelmek (támogató/döntéshozó hatóságként eljárva) ¹³
Belgium	1 ügy / 22 ügy
Bulgária	(nincs még adat)
Cseh Köztársaság	0 ügy / 3 ügy
Dánia	2 ügy / 2 ügy
Németország	(nincs adat)
Észtország	3 ügy / 4 ügy
Görögország	(nem ültette át)
Spanyolország	(a támogató hatóságra vonatkozóan nincs adat) / 48 ügy
Franciaország	(a támogató hatóságra vonatkozóan nincs adat) / 28 ügy
Írország	1 ügy / 31 ügy
Olaszország	(nincsenek hatóságok)
Ciprus	(a támogató hatóságra vonatkozóan nincs adat) / 2 ügy
Lettország	2 ügy / 1 ügy
Litvánia	3 ügy / 0 ügy
Luxemburg	0 ügy / 1 ügy
Magyarország	0 ügy / 0 ügy
Málta	0 ügy / (a döntéshozó hatóságra vonatkozóan nincs adat)
Hollandia	39 ügy / 3 ügy
Ausztria	(a támogató hatóságra vonatkozóan nincs adat) / 3 ügy
Lengyelország	5 ügy / 5 ügy
Portugália	(a támogató hatóságra vonatkozóan nincs adat) / 3 ügy
Románia	1 ügy / 0 ügy
Szlovénia	0 ügy / 1 ügy
Szlovákia	0 ügy / 0 ügy
Finnország	6 ügy / 1 ügy
Svédország	7 ügy / 14 ügy
Egyesült Királyság	Körülbelül 100 ügy / (a döntéshozó hatóságra vonatkozóan nincs adat)

¹² A megbízott által készített felmérés során a megkérdezettek többsége nem kívánt válaszolni a kérelmekkel, információ iránti megkeresésekkel, határozatokkal, meghallgatásokkal stb. kapcsolatos kérdésekre. Ezért az egész Unióból csak rendkívül hozzáférhető adatok állnak rendelkezésre ebben a kérdésben.

¹³ Változóak a rendelkezésre álló adatok által lefedett időszakok. A számadatok a tanulmányon, valamint a központi kapcsolattartó pontok 2008. október 23-i ülésén kapott információkon alapulnak.

A tanulmány szerint, feltehetőleg azért nem állnak rendelkezésre a vonatkozó adatok, mert néhány tagállam csak nemrég hajtotta végre az irányelvet. Más tagállamok akadályokba ütköztek a végrehajtás során. Többek között nyelvi akadályok, a többi tagállam jogrendszereire és eljárásaira vonatkozó ismeretek hiánya, illetve a gyorsasággal és a hatékonysággal kapcsolatos eltérő hozzáállás miatt. Az említett válaszadók azt is megemlítették, hogy volt néhány olyan sikeres ügy, amelyeket megismertethetnének a többiekkel.

A statisztikai adatokon túl, az alábbi fontosabb megállapításokat tehetjük a tanulmány alapján:

3.3.1. Az irányelv hatékonysága

A döntéshozó és támogató hatóságoknak összességében kedvező volt a véleményük a jelenlegi rendszer, valamint a központi kapcsolattartó pontok működéséről, a formanyomtatványok és a nyelvek használatáról, és a kommunikációs technológiáról. A viszonylag alacsony válaszadási arány azonban kérdéseket vet fel azzal kapcsolatban, hogy az említett válaszadók milyen mértékben veszik igénybe a rendszert.

A döntéshozó és támogató hatóságok többnyire hatékornak minősítették a fő tárgyalópartnereiket. Kevés válaszadó illetve kritikával hivatalos partnereit. A központi kapcsolattartó pontok szintén kedvező értékelést kaptak.

Az igénylők ugyanakkor a hatóságoknál sokkal kevésbé kedvező véleményt alkottak az eljárásról. Ugy vélték, hogy az igénylési eljárás bonyolult és időigényes. A nyelvi akadályokat, a tájékoztatás és a jogi tanácsadás hiányát jelölték meg fő problémaként. A jelek szerint tehát az irányelv 11. cikkének követelményei ellenére a nyelvi akadályok – és általában a kommunikáció – továbbra is komoly problémát jelent az igénylési eljárás során.

3.3.2. A munkateher és a határozatok

Amint azt a fenti táblázatban bemutattuk, az egész Unióra vonatkozó becslés szerint a jelentési időszak alatt rendkívül alacsony volt az irányelv alapján benyújtott kérelmek hozzávetőleges száma. Ugyanakkor több jel mutat arra, hogy 2006 és 2008 között lényegesen nőtt a kérelmek, meghallgatások és információkérések száma. A kérelmek számának növekedése ellenére nagyjából változatlan maradt a kedvezően elbírált ügyek aránya (körülbelül 10%). A tanulmány szerint az igények és a kifizetések összege egyaránt jelentősen emelkedett. Az igényelt összeg százalékában kifejezve rendkívül jelentős eltérések tapasztalhatók a kifizetésekben az évtől és a helyszíntől függően.

3.3.3. Szervezés és kommunikáció

A tanulmány rámutat, hogy a jelek szerint az Európai Unió különböző országai rendkívül eltérő mértékben képesek feldolgozni, illetve továbbítani a kérelmeket és a határozatokat. Átlagosan közel négy hétre van szükség a kérelem továbbításához, és nagyjából két hétig tart, amíg beérkezik a kérelem a döntéshozó hatósághoz. Előfordul, hogy a további információk iránti megkeresések négy hónapot vesznek igénybe.

Úgy látszik, hogy a kommunikációs technológia alkalmazása hozzájárult a meghallgatások számának emelkedéséhez, azonban nem jelentős mértékben. 2006-ban az esetek körülbelül 10 %-ában, 2007-ben pedig 19 %-ában került sor meghallgatásra. Kevés olyan eset volt, ahol a tv- vagy videokonferencia nehézségekkel járt. A döntéshozó hatóságok jelentős kisebbsége (1/4) email-t és faxot is hajlandó használni.

Végül, a válaszadók többsége elégedetten nyilatkozott a nyelvek használatával kapcsolatosan. Viszont jelentős kisebbség (körülbelül 1/4) aggodalmainak adott hangot, és több javaslat is elhangzott a helyzet javítására, többek között anyanyelvi tolmácsok alkalmazása révén.

3.3.4. *A kimaradás aránya*

A tanulmány kapcsán rendelkezésre álló bizonyítékok alapján valószínű, hogy a kárenyhítést kérelmező személyeknek csak egy viszonylag kis hányada kísérel meg határokon átnyúló kárenyhítést igényelni.

A lehetséges magyarázatok a kárenyhítési rendszerek meglétére vonatkozó ismeretek hiányától az igényeket feldolgozó hatósággal (a támogató hatósággal) történő kapcsolatfelvételtől való vonakodásig terjednek. Ezenfelül a helyzetből adódó tényezők – az érzékelt nyelvi akadályok, a központi információforrás hiánya, valamint két hatóság részvétele – szintén indokolhatják a magas kimaradási arányt az igénylési eljárás során¹⁴.

3.4. **A kárenyhítéssel kapcsolatos tagállami szabályozások (12. cikk)**

3.4.1. *A tagállami kárenyhítési rendszerek megléte*

A 12. cikk először is tagállami rendszerek meglétét írja elő a területükön szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmények áldozatainak nyújtott kárenyhítés tekintetében.

Úgy tűnik, hogy Görögország kivételével az összes tagállam eleget tesz ennek a kötelezettségnek.

3.4.2. *A rendszerek hatálya alá tartozó, kárenyhítést megalapozó tényállások, valamint a 12. cikk által előírt „igazságos és megfelelő kárenyhítés”*

A tanulmány, valamint a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat honlapja¹⁵ jelentős mennyiségű információt tartalmaz a tagállami kárenyhítési rendszerekre vonatkozóan. Az alábbi szakaszban áttekintést adunk a tagállami kárenyhítési rendszerek mostani gyakorlatairól két fontos körülmény, konkrétan a „kárenyhítést megalapozó tényállások”, illetve „igazságos és megfelelő kárenyhítés” tekintetében.

¹⁴ A tanulmányban egyéb, általánosabb jellegű indokok is találhatók a magas kimaradási arányra (pl. a visszalépések magas aránya).

¹⁵ http://ec.europa.eu/civiljustice/comp_crime_victim/comp_crime_victim_gen_en.htm.

Görögország kivételével valamennyi tagállam kárenyhítést nyújt a személy elleni szándékos bűncselekmények sértettjeinek. A sértett halálát okozó, személy elleni szándékos bűncselekmények sértettjeinek hozzátartozói tekintetében, kettő az egyhez az aránya a halálos sérülésre is kiterjedő rendszereknek azokkal szemben, amelyek erre nem terjednek ki. A tagállamok többsége a sértett és hozzátartozói vonatkozásában egyaránt kizárja a gondatlanságból okozott sérüléseket.

A tagállamok nagy többsége a személyi sérülésért és halálért is kárenyhítést ad. Szintén jelentős többségük beépíti a rendszerébe a betegség által okozott sérülést és a szellemi épség sérelmét.

A legtöbb esetben a sértettek és (emberölés bűncselekménye esetén) közeli hozzátartozói egyaránt jogosultak kárenyhítésre.

Kettő kivételével az összes tagállam határidőt állapít meg a kárenyhítési igény kitöltésére és benyújtására, továbbá a többség (3:1) úgy rendelkezik, hogy bizonyos körülmények fennállása esetén ez a határidő meghosszabbítható. Ezek a körülmények nagyrészt a bűncselekménynek a sértettre gyakorolt egészségügyi következményeivel kapcsolatosak.

Ezzel szemben a tagállamok többsége (2:1) nem határozza meg a kárenyhítés első pénzügyi küszöbértékét, azok esetében pedig, amelyek ezt megteszik, rendkívül eltérőek a minimális értékek.

Tekintve, hogy a rendszerek egyike sem teszi jogosultsági feltétellé a büntetőeljárás lezárását, illetve a bűnelkövető azonosítását, majdnem mindegyik rendszer megköveteli, hogy a sértett bejelentse a bűncselekményt a rendőrségnek. Viszont majdnem egyenlően oszlanak meg a rendszerek aszerint, hogy e bejelentés megtételére határidőt állapítanak-e meg. Azok amelyek megteszik ezt, majdnem egyenlő arányban választhatók kettő annak alapján, hogy meghosszabbítható-e a határidő vagy sem.

Gyakorlatilag az összes rendszerben szerepel olyan rendelkezés, hogy amennyiben a sértettek valamilyen módon közreműködtek a sérülésükhöz vezető körülmények előidézésében, a kárenyhítést mértéke alacsonyabb lehet vagy igényüket teljes egészében elutasíthatják. Ezzel szemben a rendszerek jelentős többsége (4:1) a büntetett előéletű sértetteket nem zárja ki a kárenyhítésből (részben vagy teljesen) a büntetett előélet indokával.

A felmérés rákérdezett, hogy a válaszadók megítélése szerint a rendszerük – az irányelv előírásának megfelelően – „igazságos és megfelelő kárenyhítést” nyújt-e. A döntéshozó hatóságoknak kevesebb, mint a fele adott választ a kérdésre. Ezek a válaszadók azt állították, hogy a rendszerük megfelel az említett követelménynek.

Számos kérdést tettek fel a válaszadóknak a rendszerük által nyújtott kárenyhítés elbírálásával és alkalmazási körével kapcsolatosan. A válaszadók többsége esetében (2:1) a kárenyhítés elbírálása a személyi sérülés vagy halál esetére vonatkozó tagállami kártérítési jogszabályon alapul. Néhány rendszerben olyan táblázatot alkalmaznak, amely rögzíti az egyes sérülések pénzben kifejezett értékét.

Ezenfelül a nem vagyoni károk tekintetében a rendszerek túlnyomó többsége kárenyhítést ad a sérülésből származó anyagi veszteségért (például jövedelemkiesés), és legtöbbször kárenyhítést nyújt tartós fogyatékoság esetében. Hasonlóképpen, a rendszerek többsége mind a nem vagyoni (a közeli hozzátartozó elvesztése), mind a vagyoni károk (a tartás elvesztése) esetén előírja az eltartott hozzátartozók kárenyhítését.

A rendszerek többsége (4:1) felső határt állapít meg a bármilyen esetben adható összes kárenyhítésre vonatkozóan. Viszont egyenlően oszlanak meg abban a tekintetben, hogy van-e maximuma a jövedelemkiesésért nyújtott kártérítésnek.

Az igénylő további két forrásból is kárenyhítéshez juthat. Az első a bűnelkövetőtől kapott kártérítés. A tagállami jogszabály előírhatja, hogy az igényeket feldolgozó hatóság helyettesítheti a sértettet a bűnelkövetővel szembeni polgári jogi igény érvényesítése során. A felmérés azt mutatta, hogy a nemzeti rendszereknek valamivel több mint a fele nem kötelezi a sértettet, hogy megtegye az indokolt lépéseket a bűnelkövető általi kártérítés érdekében. A második forrás a járulékos ellátás, amely származhat az államtól, az igénylő munkáltatójától vagy az igénylő saját biztosításából. A fentiekkel kapcsolatosan a válaszadók egyetértettek abban, hogy a rendszerek előírhatják a kettős kárenyhítés elkerülését.

Noha a kárenyhítési rendszerek összetettek és tagállamonként eltérő jellegzetességekkel rendelkeznek, úgy tűnik, hogy a felmérésben részt vett valamennyi tagállam működőképes rendszert hozott létre a szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmények áldozatainak kárenyhítésére.

Az igazságos és megfelelő kárenyhítés követelményét illetően a felmérés résztvevői egyetértettek abban, hogy nagymértékű egyezés van a tagállamok között „a szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmények áldozatainak igazságos és megfelelő kárenyhítésére” vonatkozó előírás vonatkozásában.

- Valamennyi válaszadó kijelentette, hogy kárenyhítést nyújt a szándékosan elkövetett erőszakos bűncselekmények áldozatainak.
- A tagállamok többsége a gondatlanságból okozott testi sértést kizárja a kárenyhítési rendszeréből.
- A tagállamok nagy többsége a személyi sérülésért és halálért is kárenyhítést ad.
- Abban is konszenzus van, hogy a betegség által okozott sérülést, illetve a szellemi épség sérelmét bele kell illeszteni a rendszerekbe.
- Kiemelkedő mértékben teljesül az a minimális követelmény, hogy a sértettek és közeli hozzátartozóik (emberölés bűncselekménye esetén) egyaránt legyenek jogosultak kárenyhítésre.
- Kettő kivételével az összes döntéshozó hatóság bejelentette, hogy határidőt állapít meg a kárenyhítési igény kitöltésére és benyújtására.
- Gyakorlatilag az összes rendszerben szerepel olyan rendelkezés, hogy amennyiben a sértettek valamilyen módon közreműködtek a sérülésükhöz vezető

körülmények előidézésében, a kárenyhítést mértéke alacsonyabb lehet vagy igényüket teljes egészében elutasíthatják.

- A jelentős többség azon az állásponton van, hogy a büntetett előéletű sértettek a büntetett előélet indokával nem zárhatóak ki a kárenyhítésből (ez nem szerepel a minimális követelmények között).
- A rendszerek túlnyomó többsége kárenyhítést ad a sérülésből származó anyagi veszteségért, és legtöbbjük kárenyhítést nyújt a tartós fogyatékoság esetében.
- Néhány rendszerben olyan táblázatot alkalmaznak, amely rögzíti az egyes sérülések pénzben kifejezett értékét.
- A rendszerek többsége felső határt állapít meg a bármilyen esetben adható összes kárenyhítésre vonatkozóan.

4. AZ IRÁNYELV III. FEJEZETE SZERINTI VÉGREHAJTÁSI INTÉZKEDÉSEK

A 13. cikk (1) bekezdése előírja, hogy a tagállamoknak meg kell küldeniük a Bizottságnak a támogató és döntéshozó hatóságok jegyzékével, a 11. cikkben említett nyelvekkel, a 4. cikk szerinti tájékoztatási intézkedésekkel, valamint a kárenyhítés iránti igénylőlapokkal kapcsolatos adatokat.

Az alábbi 13 tagállam az összes előírt információt megküldte: Belgium, Cseh Köztársaság, Dánia, Írország, Franciaország, Lettország, Magyarország, Hollandia, Ausztria, Portugália, Szlovákia, Svédország és az Egyesült Királyság. A többiek esetében még mindig vannak kiegészítendő információk.

A fentiek alapján a Bizottság – a 13. cikk (2) bekezdésével összhangban – létrehozott egy kézikönyvet, amely tartalmazza az említett információkat. A kézikönyvet az összes hivatalos nyelvre lefordították és közzétették az interneten, az Atlaszon. A tagállamok által a későbbiekben bejelentett kiegészítések és változások alapján folyamatosan frissítik a kézikönyvet.

A 2006. április 19-i 2006/337/EK bizottsági irányelv¹⁶ létrehozta a 14. cikkben előírt, a kérelmek és határozatok továbbítására szolgáló formanyomtatványokat.

A 16. cikkben említett központi kapcsolattartó pontok ülésére egy alkalommal került sor, 2008. október 23-án.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

A fenti megállapítások alapján a Bizottság az alábbi következtetésekre jutott az irányelv alkalmazása tekintetében:

- Ami az irányelv által előírt tagállami kárenyhítési rendszereket illeti, úgy tűnik, hogy a tagállamok igazságos és megfelelő kárenyhítést nyújtanak a szándékosan

¹⁶ HL L 125, 2006. május 12., 25. o.

elkövetett erőszakos bűncselekmények áldozatainak. A jelek szerint ebben a tekintetben nagymértékű egyezés van a tagállamok között.

- Az irányelv határokon átnyúló ügyekben alkalmazandó eljárási vonatkozásai tekintetében a döntéshozó és támogató hatóságok véleménye többnyire kedvező a jelenlegi rendszer működéséről, így a központi kapcsolattartó pontokról, a formanyomtatványok használatáról, a nyelvekről, és a kommunikációs technológiák alkalmazásáról. Az igénylők ugyanakkor sokkal kevésbé kedvezően viszonyulnak az eljáráshoz, mint a hatóságok. Sokuk úgy véli, hogy az igénylési eljárás bonyolult és időigényes, illetve véleményük szerint a nyelvi akadályok – és általában a kommunikáció – komolyan akadályozzák a sértett igénylési eljárásának megkönnyítését.

Ezért a Bizottságnak az a véleménye, hogy javítani kell az irányelv működését, alkalmazásának alábbi vonatkozásai tekintetében:

- A tagállamoknak törekedniük kell az irányelv alkalmazására vonatkozó adatok összegyűjtésére, hogy ennek révén eredményesebben tudják felmérni az eljárás hatékonyságát.
- A tagállamoknak – lehetőség szerint – gondoskodniuk kell arról, hogy szélesebb körű tájékoztatást adjanak az irányelvről és a tagállami kárenyhítési rendszerekről a polgárok számára, mivel a jelek szerint túl kevés lehetséges jövőbeni igénylő van tisztában a jogaival.
- Ezenfelül a tagállamoknak gondoskodniuk kell az irányelv nyelvekre vonatkozó követelményeinek tiszteletben tartásáról, hogy ennek révén a lehető leghatékonyabb eljárásokat biztosítsák az igénylők számára.
- Végül pedig fontos, hogy világosak és átláthatóak legyenek a tagállami kárenyhítési rendszerek alapvető elemei. Ez különösen arra vonatkozik, hogy mely bűncselekményeket foglalnak bele a rendszerekbe, illetve milyen sérülésekre terjed ki azok hatálya. Az Atlasz, valamint a polgári és kereskedelmi ügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat honlapja már most is jelentős mennyiségű információt tartalmaz a tagállami kárenyhítési rendszerekre vonatkozóan. Fontolóra kell venni azonban, hogy szükséges-e erőfeszítéseket tenni az – irányelvről és tagállami kárenyhítési rendszerekről szóló – és az említett honlapokon hozzáférhető tájékoztatás további fejlesztése érdekében.

A Bizottság nem tesz javaslatot az irányelv módosítására, mivel rövid ideje alkalmazzzák azt, és ezért kevés gyakorlati tapasztalat áll rendelkezésre, azonban úgy ítéli meg, hogy a végrehajtás a jelenlegi rendelkezések alapján is javítható. Továbbá a Bizottság élni fog a Szerződés szerinti hatásköreivel, hogy az esetleges hiányzó intézkedések meghozatalára ösztönözze a tagállamokat.

